

Básnické vyjadřovací prostředky

1) Pojmenování přímá:

básnický převlakatý rozvíjí pal. jm. v celém díle stejný

➤ **Epiteton** - **konstans** = ustálený (širé pole)

- **ornans** = zdobný (růžový večer, večerní břeh)

➤ přirovnání (bílá jako sníh)
musí obdobovat

➤ **pleonasmus** = užití nadbytečných slov (modravý blankyt, modravý blankyt, poslední derniéra, magické kouzlo)

➤ kontrast (život × smrt, světlo × tma) celé scény, odstavce kontrastní

2) Pojmenování nepřímá – obrazná = TROPY

■ **metafora** = obrazné vyjádření na základě vnější podobnosti vnímané **smysly** (bledá tvář lůný, perly rosy, stříbrný vítr)
přenesení významu

na základě vědomosti!

■ **metonymie** = obrazné vyjádření na základě vnitřní podobnosti (snít celý talíř, čist Nerudu)

■ **personifikace** = zosobnění (o lásce šeptal tichý mech,)

■ **oxymóron** = spojení nespojitelného (zbortěné harfy tón, umřelé hvězdy svít, svítání na západě)

■ **synekdocha** = přenos významu mezi částí a celkem (*stůj, noho, posvátná místa jsou, kamkoli kráčíš*)

■ **synestezie** = záměna různých smyslů při pojmenovávání určitého jevu (*černé ticho, pálivá řeč*)

■ **perifráze** = vyjádření opisem (*kdo v zlaté struny zahrát zná, až bude růst nademnou tráva*)

■ **hyperbola** = nadsázka

■ **eufemismus** – zjemnění významu (*odešel na věky*)

dysfemismus – zhrubnutí výrazu (*zchromlé pařáty panovníků*)

3) Figury:

❖ **epizeuxis** – opakující se slova v jednom verši (*jak v objetí by níž a níž*)

❖ **anafora** – opakující se slova na začátku veršů (*Čí vinu příští pomstí den? / Čí vinou kletbu nesu?*)

- ❖ *epifora* – opakující se slova na konci versů
- ❖ *epanastrofa* – opakující se slova na konci jednoho a na začátku druhého verše (*ó moře, čím je ti mé hoře, / mé hoře za vlastí a přáteli*)
- ❖ *aliterace* – opakování stejné hlásky nebo skupiny hlásek v začátku po sobě jdoucích slov (*Nade mnou kolo – kůl – kostlivec – lebka bledá* K. H. Mácha).
- ❖ *gradace* = stupňování (*temná noc, temnější mně nastává*

4) Řečnické figury:

- ❖ *apostrofa* = oslovení věci nebo nepřítomné osoby (*Hynku! Viléme! Jarmilo! Kde je, smrti, tvé vítězství?*)
- ❖ *řečnická otázka* *neče k' se ná mi ať poučí'*
- ❖ *inverze* ^{často} = změna slovosledu *„v břízeček, aby se to vymalo.“*
- ❖ *elipsa* (výpustka) *významný slov záložník význam.*

5) Zvukové prostředky:

- **zvukosled** = pravidelné opakování stejných hlásek ve verši (*bílých skví se šatů stín*)
- **zvukomalba** = napodobení zvuku slovy (*nocí řinčí řetězů hřmot*)